

СЕКЦІЯ 3. ПРИНЦИПИ ЄС ЩОДО РІЗНОМАНІТНОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНОСТІ ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

УДК 330.341

*Олешко А. А., д.е.н., професор,
Будякова О. Ю., к.е.н., доцент
Київський національний університет
технологій та дизайну
(м. Київ, Україна)*

ПРИНЦИПИ ТА КРИТЕРІЇ БІОЕКОНОМІКИ ДЛЯ ІНКЛЮЗИВНОГО РОЗВИТКУ

У Стратегії розвитку Європейського Союзу «EUROPE 2020 A strategy for smart, sustainable and inclusive growth» [1] викладено бачення соціальної ринкової економіки ЄС у 21 столітті з трьома взаємодоповнюючими пріоритетами:

(1) Розумне зростання: розвиток економіки, заснованої на знаннях та інноваціях.

(2) Стале зростання: сприяння створенню більш ресурсоефективної, екологічно чистої та конкурентоспроможної економіки.

(3) Інклюзивне зростання: сприяння економіці з високим рівнем зайнятості, що забезпечує соціальну й територіальну згуртованість.

Стратегія, яка передбачає підвищення рівня зайнятості, виділення 3% ВВП на дослідження та інновації, скорочення викидів парникових газів на 20%, збільшення частки відновлюваних джерел енергії до 20%, підвищення рівня освіти та зниження рівня бідності на 25%, передбачає нові підходи до управління соціально-економічними системами.

Цілями Стратегії є розвиток економіки, що базується на знаннях та інноваціях, сприяння більш ефективній, екологічній та конкурентоспроможній економіці, а також сприяння економіці з високим рівнем зайнятості, що забезпечує економічну, соціальну та територіальну єдність. Ця політика визначає стратегії для (I) підвищення рівня зайнятості, (II) покращення умов інвестування досліджень і розробок приватним сектором, (III) скорочення викидів парникових газів, збільшення частки відновлюваної енергії та підвищення енергоефективності, (IV) підвищення рівня освіти та (V) зменшення бідності [1].

Ключовим наративом інклюзивного розвитку є формування політики сталого економічного зростання, що передбачає створення гідних умов праці, акумулювання фінансових ресурсів держави для їхнього подальшого інвестування у природоохоронні заходи, науку, освіту, культуру і спорт, охорону здоров'я, інфраструктуру, соціальне забезпечення і соціальний захист [2].

У межах глобального та європейського зеленого курсу формуються новітні сфери, що стимулюватимуть інклюзивний розвиток економіки, зокрема, smart-економіка, біоекономіка, циркулярна та зелена економіка [2].

Біоекономіка є парадигмою та інструментом досягнення цілей сталого розвитку [3].

Продовольча та сільськогосподарська організація ООН (FAO) визначає 10 принципів та 24 критерії для сталої біоекономіки, які забезпечують досягнення Цілей сталого розвитку (рис. 1).

<p>Принцип 1</p> <p>•СТАЛА БІОЕКОНОМІКА повинна підтримувати продовольчу безпеку та безпеку харчування на всіх рівнях</p> <ul style="list-style-type: none"> • Критерій 1.1 Підтримується продовольча безпека • Критерій 1.2 Стимулюється стала інтенсифікація виробництва біомаси • Критерій 1.3 Гарантується право на землю та інші природні ресурси • Критерій 1.4 Забезпечується безпека харчових продуктів 	<p>Принцип 2</p> <p>•СТАЛА БІОЕКОНОМІКА повинна забезпечити збереження та захист природних ресурсів</p> <ul style="list-style-type: none"> • Критерій 2.1 Забезпечується збереження біорізноманіття • Критерій 2.2 Продовжується пом'якшення наслідків зміни клімату, адаптація до них • Критерій 2.3 Зберігаються та покращуються якість та ресурси води • Критерій 2.4 Запобігаються процеси деградації землі, ґрунту та лісів 	<p>Принцип 3</p> <p>•СТАЛА БІОЕКОНОМІКА повинна підтримувати конкурентоспроможне та інклюзивне економічне зростання</p> <ul style="list-style-type: none"> • Критерій 3.1 Стимулюється економічний розвиток • Критерій 3.2 Посилюється інклюзивне економічне зростання • Критерій 3.3 Збільшується сталість економіки у містах та сільських регіонах 	<p>Принцип 4</p> <p>•СТАЛА БІОЕКОНОМІКА повинна зробити громади більш сталими та використати соціальну стійкість</p> <ul style="list-style-type: none"> • Критерій 4.1 Підвищується сталість міських центрів • Критерій 4.2 Розвивається та посилюється сталість та стійкість виробників біомаси, сільських громад та природних екосистем 	<p>Принцип 5</p> <p>•СТАЛА БІОЕКОНОМІКА повинна підвищувати ефективність використання ресурсів та біомаси</p> <ul style="list-style-type: none"> • Критерій 5.1 Підвищується ефективність використання ресурсів, запобігається утворення відходів методом повторного використання • Критерій 5.2 Зменшення втрат харчових продуктів та відходів до мінімуму методом повторного використання або переробки
<p>Принцип 6</p> <p>•СТАЛА БІОЕКОНОМІКА повинна відповідати ефективним механізмам управління</p> <ul style="list-style-type: none"> • Критерій 6.1 Гармонізуються нормативні акти та інституційні структури • Критерій 6.2 Залучаються усі відповідні сектори суспільства у інклюзивні консультаційні процеси, прозорий обмін інформацією • Критерій 6.3 Запроваджуються системи оцінки та управління ризиками, моніторингу та звітності 	<p>Принцип 7</p> <p>•СТАЛА БІОЕКОНОМІКА повинна використовувати знання, технології та кращі практики й просувати дослідження та інновації</p> <ul style="list-style-type: none"> • Критерій 7.1 Підтримується цінність отриманих знань та заохочуються апробація сталих технологій • Критерій 7.2 Стимулюється генерація нових знань та інновацій 	<p>Принцип 8</p> <p>•СТАЛА БІОЕКОНОМІКА повинна підтримувати та сприяти сталій торгівлі та ринковим практикам</p> <ul style="list-style-type: none"> • Критерій 8.1 Розширюється регіональна економіка через торгівлю сировиною та переробленою біомасою й пов'язаними з нею технологіями 	<p>Принцип 9</p> <p>•СТАЛА БІОЕКОНОМІКА повинна задовольняти суспільні потреби суспільства та заохочувати сталі споживання</p> <ul style="list-style-type: none"> • Критерій 9.1 Моделі споживання товарів відповідають сталому рівню постачання біомаси • Критерій 9.2 Покращуються ринкові механізми з боку попиту та пропозиції продовольчих та непродовольчих товарів 	<p>Принцип 10</p> <p>•СТАЛА БІОЕКОНОМІКА повинна сприяти співпраці та обміну між зацікавленими сторонами в усіх відповідних сферах та на усіх рівнях</p> <ul style="list-style-type: none"> • Критерій 10.1 Посилення співпраці та обміну ресурсами, навчаннями та технологіями

Рис. 1. Принципи та критерії сталої біоекономіки для досягнення ЦСР

Джерело: сформовано на основі [4]

Принципи та критерії FAO наголошують на аспектах, які необхідно враховувати під час переходу до сталої біоекономіки [4].

З точки зору суспільства, принцип 1 – продовольча безпека та безпека харчування на всіх рівнях є найважливішими критеріями. Разом із принципами

4 – соціальна та економічна сталість, та 9 – сталими моделями споживання вони сприяють досягненню ЦСР 1, 2, 3, 11, 12.

Забезпечення принципів: 3 – конкурентоспроможного та інклюзивного зростання, 7 – використання наявних знань та просування нових технологій, 8 – практики сталої торгівлі сприяє досягненню ЦСР 4, 5, 7, 8, 9, 10.

Щодо екологічної стійкості, FAO наголошує на необхідності впровадження принципу 5 – підвищення ефективності та циркулярності, а також 2 – збереження та захист екосистем для досягнення ЦСР 6, 13, 14, 15.

Досягнення цих ЦСР розвитку залежить від застосування принципів: 6 – гармонізованих, інклюзивних та прозорих практик управління, які сприяють 10 – співпраці на регіональному, національному та міжнародному рівнях.

Отже, біоекономіка – це нова економічна парадигма та один із інструментів і механізмів вирішення глобальних проблем сталого розвитку [5].

Таким чином, біоекономіка, яка створює нові робочі місця, забезпечуючи зайнятість, сприяє зростанню доданої вартості та перерозподілу доходів, що допомагає в боротьбі з бідністю, передбачає інвестиції в освіту та розвиток навичок, нові моделі, незалежні від невідновлених викопних ресурсів, що пом'якшує наслідки зміни клімату, координується з цілями Стратегії smart, сталого та інклюзивного розвитку, передбачає принципи та критерії, які сприяють досягненню Цілей сталого розвитку.

Дослідження проведено за підтримки Європейського Союзу в рамках проекту Жана Моне [номер гранту ERASMUS-JMO-2023-HEI-TCH-RSCH, 101127252 – «Просування європейських навичок та підходів до сталої біоекономіки в умовах сучасних викликів в Україні» (PESAB)].

«Фінансується Європейським Союзом. Проте висловлені погляди та думки належать лише авторам і не обов'язково відображають погляди Європейського Союзу чи Європейського виконавчого агентства з освіти та культури. Ні Європейський Союз, ні орган, що надає гранти, не можуть нести за них відповідальності».

This research has been conducted with the support of the European Union within Jean Monnet project [grant number ERASMUS-JMO-2023-HEI-TCH-RSCH, 101127252 – “Promoting of European skills and approaches for sustainable bioeconomy in the conditions of Ukrainian acute challenges” (PESAB)].

“Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them”.

Список використаних джерел:

1. COM(2010) 2020. EUROPE 2020 A strategy for smart, sustainable and inclusive growth.

2. Олешко А.А., Будякова О.Ю., Саратов О. В. Публічне управління інклюзивним розвитком економіки України. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2024. № 9. DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2156.2024.9.4>

3. Олешко А. А., Ольшанська О. В., Будякова О. Ю., Бебко С. В. Розвиток стійкої біоекономіки: досвід Європейського Союзу та можливості для України. *Агросвіт*. 2022. № 3. С. 64–69. DOI: 10.32702/2306-6792.2022.3.64

4. FAO. 2021. Aspirational principles and criteria for a sustainable bioeconomy. Rome.

5. Олешко А. А., Будякова О. Ю. Європейські знання для сталої біоекономіки в Україні : навч. посіб. Київ: КНУТД, 2024. 156 с. https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/26220/1/EZSBU_NP_2024.pdf

УДК 37.091.12:331.5:376

*Град Н., студент 4 курсу
спеціальності «Професійна освіта»
Науковий керівник: Кендус Д.І.,
Національний університет біоресурсів і
природокористування України
(м. Київ, Україна)*

РОЛЬ ПЕДАГОГІВ У ПРОФЕСІЙНІЙ ОСВІТІ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКОВАНИХ КАДРІВ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО РОЗВИТКУ

Інклюзивний розвиток освіти є ключовим напрямком сучасної педагогіки, оскільки він сприяє створенню рівних можливостей для всіх учнів незалежно від їхніх індивідуальних потреб і можливостей. У контексті професійної освіти роль педагогів стає особливо важливою, адже вони не лише передають технічні знання та навички, але й допомагають формувати соціальні й емоційні компетенції, необхідні для адаптації на ринку праці. Це питання є особливо актуальним в Україні, де тривають реформи системи освіти в напрямку інклюзії, що вимагає від педагогів нових підходів, постійного професійного розвитку та здатності ефективно реагувати на виклики сучасного навчального середовища.

Педагоги професійної освіти відіграють ключову роль у створенні інклюзивного освітнього середовища, яке забезпечує рівні можливості для навчання студентів з різними освітніми потребами. Вони мають володіти сучасними методиками, що сприяють адаптації студентів з особливими освітніми потребами, включаючи спеціальні дидактичні методи та використання технологій для індивідуалізації навчального процесу. Наприклад, інтерактивні освітні платформи дозволяють налаштувати темп і складність завдань під рівень конкретного студента, що підвищує ефективність навчання та забезпечує повноцінну участь у навчальному процесі. Крім того, педагоги зобов'язані надавати підтримку не лише в академічному, але й у соціальному аспекті, допомагаючи студентам з інвалідністю або іншими особливими потребами інтегруватися в колектив, розвивати комунікативні навички та відчувати власну значущість.

Підготовка педагогів до роботи в інклюзивному середовищі є важливою складовою успішного впровадження інклюзивної освіти. В Україні цей процес